

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, RIBARSTVA I RURALNOG RAZVOJA

1399

Na temelju članka 17. stavka 3. Zakona o hrani (»Narodne novine« broj 46/07) ministar poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja donosi

PRAVILNIK

O OZNAČAVANJU, REKLAMIRANJU I PREZENTIRANJU HRANE¹

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(1) Ovim se Pravilnikom propisuju opći zahtjevi i način označavanja zapakirane hrane i nezapakirane hrane, kao i određeni uvjeti prezentiranja i reklamiranja hrane.

(2) Odredbe ovoga Pravilnika primjenjuju se na hranu namijenjenu:

- isporuci krajnjem potrošaču;
- opskrbi ugostiteljskih objekata, kantina, bolnica, dječjih vrtića, škola, ustanova socijalne skrbi i drugih sličnih subjekata u poslovanju s hranom koji hranu nude krajnjem potrošaču za izravnu konzumaciju.

Članak 2.

Pojmovi u ovom Pravilniku imaju sljedeća značenja:

– *»označavanje«* podrazumijeva bilo koje riječi, podatke, trgovačke nazive, nazive robnih marki, slikovne prikaze ili simbole koji se odnose na hranu, a koje se nalaze na bilo kojoj ambalaži, dokumentu, obavijesti, etiketi, obruču ili privjesnici koje prate ili se odnose na tu hranu;

– *»zapakirana hrana ili pretpakovina«* je proizvod namijenjen krajnjem potrošaču i subjektima u poslovanju s hranom iz članka 1. stavka 2. podstavka 2. ovoga Pravilnika, a sastoji se od hrane i ambalaže u koju je hrana zapakirana prije nego što je stavljena na tržište, bilo da ambalaža u potpunosti ili samo djelomično zatvara hranu, ali u svakom slučaju na način da sadržaj ne može biti promijenjen bez otvaranja ili vidne promjene ambalaže;

– *»nezapakirana hrana«* je hrana koja je stavljena na tržište bez prethodnog pakiranja ili se pakira na mjestu prodaje u prisutnosti

krajnjeg potrošača ili bez njega.

Članak 3.

(1) Način označavanja hrane mora biti takav da ne obmanjuje krajnjeg potrošača i subjekta u poslovanju s hranom iz članka 1. stavka 2. podstavka 2. ovoga Pravilnika (u daljnjem tekstu: kupac), a osobito:

- glede karakteristika hrane, posebno njezine prirode, identiteta, svojstava, sastava, količine, trajnosti, podrijetla, postupka proizvodnje;
- pripisivanjem hrani učinaka ili svojstava koje ne posjeduje;
- ukazivanjem na posebne karakteristike hrane kad zapravo sva slična hrana posjeduje takve karakteristike.

(2) Način označavanja hrane mora biti takav da bilo kojoj hrani ne pripisuje svojstva prevencije, terapije i liječenja bolesti ljudi ili upućuje na takva svojstva osim ako ovim Pravilnikom nije drugačije propisano.

(3) U slučaju prirodnih mineralnih voda i hrane za posebne prehrambene potrebe označavanje koje upućuje na svojstva prevencije, terapije i liječenja bolesti ljudi propisano je posebnim propisima.

(4) Povjerenstvo osnovano pri Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi notificira i odobrava navođenje zdravstvenih tvrdnji u smislu stavka 3. ovoga članka sukladno posebnim propisima za hranu za posebne prehrambene potrebe.

(5) Odredbe ovoga članka odnose se i na:

- prezentiranje hrane, posebice na njezin oblik, izgled ili ambalažu, materijale koji se koriste za pakiranje, način na koji je dizajnirana ili okruženje u kojem je izložena;
- reklamiranje hrane.

(6) Pravne i fizičke osobe koje obavljaju ugostiteljsku djelatnost moraju prilikom prezentacije hrane koju nude krajnjem potrošaču za izravnu konzumaciju dati informaciju o podrijetlu glavnih sastojaka hrane i o prisutnosti sastojaka hrane koji mogu izazvati alergije i/ili intolerancije sukladno Prilogu 3. ovoga Pravilnika te iste informacije dokumentirati potrošaču u slučaju njegovog zahtjeva.

Članak 4.

(1) Hrana koja se stavlja na tržište Republike Hrvatske mora biti označena podacima i na način propisan ovim Pravilnikom te drugim posebnim propisima koji se odnose na tu hranu.

(2) Podaci iz stavka 1. ovoga članka moraju biti:

- napisani na hrvatskom jeziku i latiničnim pismom;
- lako razumljivi i uočljivi, lako vidljivi, jasno čitljivi i neizbrisivi i ne smiju na bilo koji način biti prikriveni ili isprekidani drugim tekstom ili slikovnim prikazom.

(3) Dopušteno je višejezično označavanje hrane.

Članak 5.

(1) Za označavanje zapakirane hrane odgovoran je subjekt u poslovanju s hranom iz članka 6. stavka 1. točke 7. ovoga Pravilnika.

(2) Za označavanje nezapakirane hrane odgovoran je subjekt u poslovanju s hranom koji hranu prodaje krajnjem potrošaču.

Članak 6.

(1) Pri označavanju zapakirane hrane obvezno je navođenje najmanje sljedećih podataka:

1. naziv hrane pod kojim se ista prodaje (u daljnjem tekstu: naziv hrane);
2. popis sastojaka;
3. količina određenih sastojaka ili kategorija sastojaka;
4. neto količina ili količina punjenja;
5. rok trajanja;
6. uvjeti čuvanja i upotrebe, gdje je to potrebno, odnosno ako mogu utjecati na trajnost hrane;
7. naziv i adresa proizvođača ili onoga koji hranu pakira ili stavlja na tržište, a registriran je u Republici Hrvatskoj;
8. pojedinosti o mjestu podrijetla, ako bi propust takva navođenja mogao krivo navoditi potrošača o pravom podrijetlu;
9. upute za upotrebu gdje je to potrebno radi pravilnog korištenja;
10. stvarna alkoholna jakost, za pića koja sadrže više od 1,2% vol. alkohola.

(2) Adresa iz stavka 1. točke 7. ovoga članka podrazumijeva naziv mjesta, poštanski broj, ulicu i kućni broj te naziv države.

(3) Iznimno od odredbe stavka 2. ovoga članka, adresa može biti skraćena na bilo koji način pod uvjetom da skraćunica omogućava identifikaciju tvrtke i dovoljna je za poštanske svrhe.

(4) Mjestom podrijetla iz stavka 1. točke 8. ovoga članka smatra se:

- zemlja gdje je hrana proizvedena odnosno zemlja gdje je hrana podvrgnuta tehnološkom procesu koji je posljednji bitno promijenio njezina svojstva;
- zemlja podrijetla, za hranu za koju je to propisano posebnim propisom;
- zemlja gdje je povrće ili voće ubrano, za svježe voće i povrće;
- zemlja uzgoja i zemlja klanja, za rasječeno meso domaćih papkara i kopitara, peradi, lagomorfa (kunića i zečeva), divljači i uzgojene divljači te jestivih nusproizvoda.

Članak 7.

Dopuštena su odstupanja kod navođenja popisa sastojaka i roka trajanja u slučaju određene hrane ako je to propisano posebnim propisima koji se odnose na tu hranu i pod uvjetom potpune obaviještenosti potrošača.

Članak 8.

(1) Podaci iz članka 6. stavka 1. ovoga Pravilnika moraju se kod zapakirane hrane nalaziti na ambalaži ili biti pričvršćeni na ambalažu na način da se ne mogu lako odvojiti od ambalaže.

(2) Iznimno od odredbi članka 6. stavka 1. ovoga Pravilnika kod:

- zapakirane hrane, namijenjene krajnjem potrošaču, ali stavljene na tržište prije prodaje krajnjem potrošaču (npr. zapakirani kolači, male čokolade i slično u avionima, hotelima i dr.) i
- zapakirane hrane namijenjene opskrbi subjekata u poslovanju s hranom iz članka 1. stavka 2. podstavka 2. ovoga Pravilnika radi pripreme, prerade, raspodjele ili rezanja, na ambalaži u kojoj se hrana stavlja na tržište moraju se nalaziti najmanje naziv hrane, rok trajanja, naziv i adresa proizvođača ili onoga koji hranu pakira ili stavlja na tržište, a koji je registriran u Republici Hrvatskoj i drugi podaci propisani posebnim propisima.

(3) Iznimno od odredbi članka 6. stavka 1. ovoga Pravilnika kod:

- boca koje su namijenjene ponovnoj upotrebi, a koje imaju neizbrisive oznake i koje stoga nemaju naljepnicu, obruč ili privjesnicu i
- hrane zapakirane u ambalažu ili spremnik čija je najveća površina manja od 10 cm², na ambalaži u kojoj se hrana stavlja na tržište moraju se nalaziti najmanje naziv hrane, neto količina, rok trajanja i gdje je primjenjivo postotak (%) alkohola ako prelazi količinu od 1,2% vol alkohola.

(4) U slučajevima iz stavka 2. i 3. ovoga članka svi ostali podaci propisani člankom 6. ovoga Pravilnika moraju biti navedeni u popratnom dokumentu koji mora biti otpremljen prije isporuke hrane ili neposredno s njom, a koji se mora dati na uvid potrošaču u slučaju njegovog zahtjeva.

Članak 9.

(1) Kod označavanja zapakirane hrane u istom vidnom polju, odnosno u području u kojem su istovremeno vidljivi, moraju se nalaziti sljedeći podaci iz članka 6. ovoga Pravilnika:

- naziv hrane,
- neto količina ili količina punjenja,
- rok trajanja hrane ili naznaka mjesta gdje se on nalazi, te
- stvarna alkoholna jakost za pića koja sadrže više od 1,2% vol alkohola.

(2) U vidnom polju pored podataka iz stavka 1. ovoga članka moraju se nalaziti i drugi podaci ukoliko je to propisano posebnim propisima koji se odnose na odre-đe-nu hranu.

(3) Odredbe stavka 1. i 2. ovoga članka ne primjenjuju se na označavanje hrane iz članka 8. stavka 3. ovoga Pravilnika.

Članak 10.

(1) Kod označavanja nezapakirane hrane podaci propisani ovim člankom moraju biti istaknuti jasno, vidljivo i čitko na prodajnom mjestu ili na posebnoj ambalaži ukoliko se hrana na prodajnom mjestu drži u njoj.

(2) Pri označavanju nezapakirane hrane obvezno je navođenje najmanje podataka o nazivu hrane i nazivu proizvođača ili onoga koji hranu stavlja na tržište, osim u slučaju:

1. napitaka iz automata ili sličnog načina pripreme napitaka, sladoleda koji se prodaju nezapakirani, pekarskih i slastičarskih proizvoda čiji je rok trajanja duži od 24 sata, konditorskih proizvoda i snack proizvoda koji se pakiraju u prisutnosti potrošača kada mora

sadržavati i popis sastojaka;

2. rasječenog mesa domaćih papkara i kopitara, peradi, lagomorfa (kunića i zečeva), divljači i uzgojene divljači te jestivih nusproizvoda kada mora sadržavati zemlju uzgoja, zemlju klanja i broj odobrenja objekta, te naziv osnovnog dijela trupa gdje je to primjenjivo;

3. proizvoda ribarstva i živih školjkaša kada moraju sadržavati zemlju podrijetla ili mjesto uzgoja koje se označava riječima »ulovljeno u...« odnosno »uzgojeno u...« iza čega slijedi naziv zemlje te druge podatke sukladno posebnim propisima;

4. voća i povrća, svježeg i/ili obrađenog (u komadu ili rezanog) koji se nude na prodaju bez ambalaže ili u ambalaži i/ili se pakiraju na mjestu prodaje u prozirnu ambalažu kada mora sadržavati i zemlju podrijetla odnosno zemlju gdje je povrće ili voće ubrano te druge podatke sukladno posebnim propisima.

(3) U slučaju nezapakirane hrane koja je s mikrobiološkog gledišta brzo pokvarljiva potrebno je označiti i rok trajanja odnosno »upotrijebiti do« iza čega slijedi datum.

(4) Na popratnom dokumentu koji se odnosi na nezapakiranu hranu i koji mora biti otpremljen prije isporuke te hrane ili neposredno s njom, moraju biti navedeni i ostali podaci iz članka 6. ovoga Pravilnika gdje je to primjenjivo te drugi podaci ukoliko je to propisano posebnim propisima.

(5) Podaci iz stavka 4. ovoga članka moraju se dati na uvid potrošaču u slučaju njegovog zahtjeva.

(6) Nezapakirana hrana, ukoliko je to primjenjivo, mora biti vidljivo označena sukladno odredbama članka 11., 13., 14. i 26. ovoga Pravilnika.

Članak 11.

(1) Hrana podvrgnuta ionizirajućem zračenju mora biti označena s navodom »podvrgnuto ionizirajućem zračenju« ili »konzervirano zračenjem« koji mora biti uz naziv hrane.

(2) Ukoliko se hrana podvrgnuta ionizirajućem zračenju koristi kao sastojak druge hrane, takav sastojak mora biti naveden u popisu sastojaka s oznakom »podvrgnuto ionizirajućem zračenju« ili »konzervirano zračenjem«.

Članak 12.

(1) Hrana koja je pakirana korištenjem plinova dozvoljenih za pakiranje radi očuvanja svojstava i produljenja roka trajanja mora biti označena navodom

»pakirano u za
atmosferi«
kontroliranoj atmosferi«

štitnoj
ili »pakirano u

(2) Na označavanje hrane koja je pakirana korištenjem plinova primjenjuju se i odredbe posebnog propisa koji se odnosi na aditive².

Članak 13.

- (1) Hrana koja sadrži jednu ili više dozvoljenih tvari za zaslađivanje (sladila) mora biti označena navodom »sa sladilom« ili »sa sladilima« koji mora biti uz naziv hrane.
- (2) Hrana koja sadrži i dodani šećer ili šećere i jednu ili više dozvoljenih tvari za zaslađivanje (sladila) mora biti označena navodom »sa šećerom/šećerima i sladilom/sladilima« koji mora biti naveden uz naziv hrane.
- (3) Hrana koja sadrži aspartam i aspartam - acesulfam sol mora biti označena navodom »sadrži izvor fenilalanina«.
- (4) Hrana koja sadrži više od 10% dodanih poliola mora biti označena upozorenjem »prekomjerno konzumiranje može imati laksativni učinak«.
- (5) Na označavanje hrane koja sadrži jednu ili više dozvoljenih tvari za zaslađivanje (sladila) primjenjuju se i odredbe posebnog propisa koji se odnose na aditive³.

Članak 14.

- (1) Hrana aromatizirana kininom i/ili kofeinom u popisu sastojaka odmah iza riječi »aroma« mora imati naveden naziv dodanog sastojka.
- (2) Pića koja su namijenjena konzumaciji bez promjena, prethodne pripreme ili nakon pripreme iz koncentriranog ili suhog proizvoda, a sadrže kofein iz bilo kojeg izvora u količini većoj od 150 mg/l, u istom vidnom polju u kojem je naziv hrane moraju imati i navod »visok sadržaj kofeina« te iza navoda u zagradi podatak o količini kofeina izraženoj u mg/100 ml.
- (3) Odredbe ovoga članka ne odnose se na pića čiji je osnovni sastojak kava, čaj ili ekstrakt kave i čaja, kad naziv hrane uključuje riječ »kava« ili »čaj«.

Članak 15.

- (1) Hrana i sastojci hrane sa dodanim fitosterolima, esterima fitosterola, fitostanolima i esterima fitostanola moraju biti označeni sljedećim navodima: »biljni sterol«, »ester biljnog sterola«, »biljni stanol« ili »ester biljnog stanola« ili u množini ukoliko se radi o više dodanih fitosterola, estera fitosterola, fitostanola i estera fitostanola.
- (2) Hrana i sastojci hrane iz stavka 1. ovoga članka moraju se označavati na sljedeći način:
 1. u istom vidnom polju u kojem se nalazi i naziv hrane pod kojim se ona stavlja na tržište, nalazi se jasno vidljiv i čitak navod »s dodatkom biljnih sterola / biljnih stanola«;
 2. količina dodanih fitosterola, estera fitosterola, fitostanola ili estera fitostanola izražava se u % ili g čistih biljnih sterola / biljnih stanola na 100 g ili 100 ml hrane i navodi se u popisu sastojaka;
 3. navodi se izjava da je proizvod namijenjen isključivo ljudima koji žele smanjiti razinu kolesterola u krvi;
 4. navodi se izjava da pacijenti koji koriste lijekove za snižavanje kolesterola trebaju biti pod liječničkim nadzorom;
 5. navodi se lako vidljiva i čitka izjava da proizvod nije preporučljiv trudnicama, dojiljama i djeci mlađoj od 5 godina;
 6. navodi se savjet da se proizvod treba koristiti kao dio uravnotežene i raznovrsne prehrane, koja uključuje redovitu konzumaciju voća i povrća kako bi se održala razina karotinoida;

7. u istom vidnom polju, u kojem se nalazi i navod iz točke 3. ovoga stavka navodi se izjava da treba izbjegavati konzumaciju biljnih sterola / biljnih stanola veću od 3 g/dan;

8. mora se definirati obrok hrane ili sastojka te hrane (najbolje u g ili ml) s izjavom o količini biljnih sterola / biljnog stanola koju sadržava svaki obrok.

(3) Hrana i sastojci hrane iz stavka 1. ovoga članka, prije stavljanja na tržište, moraju proći postupak notifikacije i odobravanja u smislu navođenja zdravstvenih tvrdnji od strane Povjerenstva osnovanog pri Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi sukladno posebnim propisima.

Članak 16.

(1) Slastice ili napitci koji sadrže glicirizinsku kiselinu ili amonijeve soli glicirizinske kiseline bilo zbog dodatka tih tvari, bilo zbog dodatka biljke slatkog korijena Glycyrrhiza glabra u količini od 100 mg/kg ili 10 mg/l ili više, moraju biti označeni na sljedeći način:

– navod »sadrži slatki korijen« dodaje se odmah nakon popisa sastojaka, osim ako se navod »slatki korijen« već nalazi u popisu sastojaka ili u nazivu pod kojim se hrana stavlja na tržište,
– ako popis sastojaka ne postoji, navod se označava u blizini naziva pod kojim se hrana stavlja na tržište.

(2) Slastice koje sadrže glicirizinsku kiselinu i amonijeve soli glicirizinske kiseline bilo zbog dodatka tih tvari, bilo zbog dodatka biljke slatkog korijena Glycyrrhiza glabra u količini od 4 g/kg ili više, moraju biti označeni na sljedeći način:

– nakon popisa sastojaka mora se navesti upozorenje: »sadrži slatki korijen - ljudi koji boluju od hipertenzije trebali bi izbjegavati prekomjernu konzumaciju«,
– ako popis sastojaka ne postoji, upozorenje iz podstavka 1. ovoga stavka navodi se uz naziv pod kojim se hrana stavlja na tržište.

(3) Napitci koji sadrže glicirizinsku kiselinu i amonijeve soli glicirizinske kiseline bilo zbog dodatka tih tvari, bilo zbog dodatka biljke slatkog korijena Glycyrrhiza glabra u količini od 50 mg/l ili više, te napitci koji sadrže više od 1,2 % vol. alkohola i sadrže glicirizinsku kiselinu i njezine amonijeve soli u količini od 300 mg/l ili više, moraju biti označeni na sljedeći način:

– nakon popisa sastojaka mora se navesti upozorenje: »sadrži slatki korijen - ljudi koji boluju od hipertenzije trebali bi izbjegavati prekomjernu konzumaciju«,
– ako popis sastojaka ne postoji, upozorenje iz podstavka 1. ovoga stavka se navodi uz naziv pod kojim se hrana stavlja na tržište.

Članak 17.

(1) Arome se označavaju s riječju »aroma(e)« ili s više specifičnim nazivom ili opisom arome.

(2) Riječ »prirodno« ili neki drugi izraz s jednakim značenjem može se rabiti samo za arome čiji se aromatični sastojci sastoje isključivo od prirodnih aromatičnih tvari ili od aromatičnih pripravaka definiranih kako slijedi:

– prirodne aromatične tvari jesu tvari dobivene odgovarajućim fizikalnim postupcima (kao što su destilacija i ekstrakcija otapalima i drugim fizikalnim postupcima) enzimskim ili

mikrobiološkim postupcima iz materijala biljnoga ili životinjskoga podrijetla, u sirovu stanju ili prerađene za prehranu ljudi tradicionalnim postupcima prerade (uključujući sušenje, prženje i fermentaciju te druge tradicionalne postupke);

– aromatični pripravak je proizvod različit od tvari koje su određene pojmom prirodne aromatične tvari, koncentriran ili ne, s aromatičnim svojstvima, a koji se dobiva odgovarajućim fizikalnim postupcima (kao što su destilacija i ekstrakcija otapalima i drugi fizikalni postupci), enzimskim ili mikrobiološkim postupcima iz materijala biljnoga ili životinjskoga podrijetla, u sirovu stanju ili prerađenim za prehranu ljudi tradicionalnim postupcima prerade (uključujući sušenje, prženje i fermentaciju te druge tradicionalne postupke).

(3) Ako naziv arome pod kojim se aroma stavlja na tržište upućuje na hranu ili na prirodnu sirovinu, riječ »prirodno“ ili neki drugi izraz istog značenja, može se koristiti samo ako su aromatični sastojci izolirani odgovarajućim fizikalnim, enzimskim ili mikrobiološkim postupcima odnosno dobiveni tradicionalnim postupcima pripremanja pripreme hrane, isključivo ili gotovo isključivo iz imenovane hrane ili prirodnih izvora dobivanja arome.

(4) Na označavanje aroma primjenjuju se i odredbe posebnog propisa koji se odnosi na arome⁴.

II. POSEBNE ODREDBE

Naziv hrane

Članak 18.

(1) Naziv hrane pod kojim se hrana stavlja na tržište utvrđen je posebnim propisima koji se odnose na tu hranu.

(2) U slučaju da naziv hrane nije utvrđen propisima iz stavka 1. ovoga članka ili ako takav propis ne postoji, naziv pod kojim se hrana stavlja na tržište može biti:

- uobičajen naziv pod kojim se hrana stavlja na tržište u Republici Hrvatskoj, ili
- opisni naziv hrane, koji je popraćen opisom upotrebe ako je to potrebno, a koji je dovoljno jasan da bi kupac spoznao njezinu pravu prirodu te da je može razlikovati od druge hrane s kojom bi se mogla zamijeniti.

(3) Dozvoljeno je korištenje naziva hrane pod kojim se ista proizvodi i stavlja na tržište u državi članici Europske unije i Europske udruge slobodne trgovine.

(4) U slučaju iz stavka 3. ovoga članka, kada primjena drugih odredbi ovog Pravilnika, posebno onih propisanih člankom 6. ovoga Pravilnika, ne omogućuje potrošačima u Republici Hrvatskoj spoznaju prave prirode hrane i razlikovanje od hrane s kojom bi je mogli zamijeniti, naziv pod kojim se hrana stavlja na tržište mora biti popraćen drugim opisnim podacima koji se moraju nalaziti u neposrednoj blizini naziva.

(5) Iznimno od odredbi iz stavka 3. i 4. ovoga članka, naziv hrane proizvedene u državi članici Europske unije i Europske udruge slobodne trgovine neće se koristiti u Republici Hrvatskoj u slučaju da se hrana na koju se odnosi taj naziv razlikuje u Republici Hrvatskoj po svojem sastavu ili proizvodnji od hrane poznate pod tim nazivom u onoj mjeri da odredbe stavka 3. i 4. ovoga članka nisu dovoljne da bi osigurale točne informacije za potrošače.

(6) Naziv hrane se ne može nadomjestiti zaštitnim znakom (žigom), nazivom marke proizvoda ili izmišljenim nazivom.

(7) Naziv hrane pod kojim se hrana stavlja na tržište mora sadržavati ili biti popraćen pojedinostima o njenom fizikalnom stanju ili određenom postupku prerade (npr. u prahu, duboko zamrznuta, koncentrirana, dimljena) u svim slučajevima gdje bi izostavljanje tog podatka moglo dovesti kupca u zabludu.

(8) Posebnim propisom moguće je odrediti da uz naziv određene hrane pod kojim se isti stavlja na tržište stoji i naziv određenog sastojka ili sastojaka.

Sastojci hrane

Članak 19.

(1) »Sastojak« je svaka tvar, uključujući aditive, koja se koristi u proizvodnji ili pripremi hrane, a koja je prisutna u gotovom proizvodu, čak i u promijenjenom obliku.

(2) U slučaju kada jedan od sastojaka sadrži nekoliko sastojaka, tada se ti sastojci smatraju sastojcima hrane o kojoj se radi.

(3) Sastojcima iz stavka 1. ovoga članka se ne smatraju:

1. komponente sastojka koje su privremeno izdvojene tijekom procesa proizvodnje, a koje su nakon toga ponovo vraćene u sastojak u onoj količini koja odgovara njihovom izvornom udjelu;

2. aditivi koji su u hrani prisutni samo zato što su prisutni u jednom ili više sastojaka te hrane, pod uvjetom da u gotovom proizvodu nemaju nikakvu tehnološku funkciju;

3. aditivi koji se upotrebljavaju kao pomoćne tvari u procesu proizvodnje;

4. tvari koje se upotrebljavaju, samo u potrebnim količina-ma, kao otapala, razrjeđivači ili nosači za aditive i arome;

5. tvari koje nisu aditivi ali se upotrebljavaju na isti način i sa istom svrhom kao pomoćne tvari u procesu proizvodnje i koje su prisutne u gotovom proizvodu, čak i u promijenjenom obliku.

Članak 20.

(1) Sastojci moraju biti navedeni sukladno odredbama članka 17. ovoga Pravilnika i članka 21. do 27. ovoga Pravilnika te Priloga 1. 2. i 3. ovoga Pravilnika.

(2) U popisu sastojaka hrane moraju biti navedeni svi sastojci hrane prema padajućem redoslijedu obzirom na masu koja je utvrđena u vrijeme njihove upotrebe pri proizvodnji.

(3) Ispred popisa sastojaka mora stajati riječ »sastojci«.

Članak 21.

(1) Iznimno od odredbi članka 20. stavka 2. ovoga Pravilnika u popisu sastojaka:

1. dodana voda i hlapljive tvari moraju se navesti prema redoslijedu njihove mase u gotovom proizvodu; količina vode dodane kao sastojak hrani mora se računati kao razlika ukupne količine gotovog proizvoda i ukupne količine drugih upotrijebljenih sastojaka;

2. sastojci koji se koriste u koncentriranom ili dehidriranom obliku, te se rekonstituiraju

tijekom procesa proizvodnje (u daljnjem tekstu: rekonstituirani sastojci), mogu se navesti prema redoslijedu njihove mase prije koncentriranja ili dehidriranja;

3. u slučaju koncentrirane ili dehidrirane hrane koja se prilikom konzumacije rekonstituira, sastojci se mogu navesti prema redoslijedu njihovih udjela u rekonstituiranom proizvodu, pod uvjetom da je popis sastojaka popraćen oznakom kao što je »sastojci rekonstituiranog proizvoda« ili »sastojci hrane pripremljene za upotrebu«;

4. u slučaju kada se voće, povrće ili gljive koriste kao mješavina sastojaka hrane u kojoj niti jedno pojedino voće, povrće ili gljive bitno ne prevladava obzirom na masu te koji se koriste u udjelima koji bi mogli varirati, tada se u popisu sastojaka mogu grupirati zajedno pod oznakom »voće«, »povrće« ili »gljive« nakon čega slijedi izraz »u promjenjivim udjelima« ili »u promjenjivim omjerima« iza čega neposredno slijedi popis prisutnog voća, povrća ili gljiva; u takvim slučajevima, mješavina mora biti navedena u popisu sastojaka sukladno članku 20. stavku 2. ovoga Pravilnika prema ukupnoj masi prisutnog voća, povrća ili gljiva;

5. u slučaju mješavina začina ili začinskog bilja u kojoj niti jedan pojedini začin ili začinska biljka bitno ne prevladava obzirom na masu, ti sastojci se u popisu sastojaka mogu navesti prema drugom redoslijedu, pod uvjetom da je popis sastojaka popraćen oznakom kao što je »u promjenjivim udjelima« ili »u promjenjivim omjerima«;

6. sastojci čiji je udio u gotovom proizvodu manji od 2% mogu biti navedeni drugačijim redoslijedom nakon popisa ostalih sastojaka;

7. kada se sastojci koji su slični ili međusobno zamjenjivi koriste u proizvodnji ili pripremi hrane, a da se time ne mijenja sastav, priroda ili vrijednost hrane, te ako je njihov udio u gotovom proizvodu manji od 2%, mogu se u popisu sastojaka navesti pod oznakom »sadrži ... i/ili ...« kada je najmanje jedan od najviše dva sastojka prisutan u gotovom proizvodu. Ova se odredba ne primjenjuje na aditive niti na sastojke navedene u Prilogu 3. ovoga Pravilnika.

(2) Navođenje vode iz stavka 1. točke 1. ovoga članka nije obavezno u sljedećim slučajevima:

- ako količina dodane vode ne prelazi 5% ukupne mase gotovog proizvoda;
- ako se voda koristi tijekom procesa proizvodnje samo za rekonstituciju sastojaka koji se koristi u koncentriranom ili dehidriranom obliku;
- kod tekućeg medija koji se normalno ne konzumira.

Članak 22.

(1) Sastojci moraju biti označeni svojim specifičnim nazivom sukladno odredbama članka 18. ovoga Pravilnika.

(2) Iznimno od odredbi stavka 1. ovoga članka:

1. sastojci koji pripadaju u jednu od kategorija sastojaka iz Priloga 1. ovoga Pravilnika, a sastavni su dijelovi druge hrane, mogu biti označeni samo nazivom te kategorije;

2. sastojci koji pripadaju u jednu od kategorija sastojaka iz Priloga 2. ovoga Pravilnika, moraju biti označeni nazivom njihove kategorije iza kojeg slijedi njihov specifični naziv ili E broj; ako sastojak pripada u više od jedne kategorije, potrebno je navesti naziv kategorije koja odgovara glavnoj tehnološkoj funkciji sastojka u hrani.

(3) Iznimno od odredbi stavka 2. točke 1. ovoga članka, oznaka »škrob« iz Priloga 1. ovoga Pravilnika mora se uvijek nadopuniti navođenjem njegovog biljnog podrijetla, ukoliko taj

sastojak može sadržavati gluten.

(4) Iznimno od odredbi stavka 2. točke 2. ovoga članka, oznaka »modificirani škrob« iz Priloga 2. ovoga Pravilnika mora se uvijek nadopuniti navođenjem njegovog biljnog podrijetla, ukoliko taj sastojak može sadržavati gluten.

(5) Arome moraju biti označene sukladno članku 17. ovoga Pravilnika.

Članak 23.

(1) Sastojak hrane iz članka 19. stavka 2. ovoga Pravilnika sastavljen od dva ili više sastojaka smatra se složenim sastojkom.

(2) Složeni sastojak može biti naveden u popisu sastojaka pod svojim nazivom, ako je taj naziv utvrđen posebnim propisom ili uobičajen, prema njegovoj ukupnoj masi, pod uvjetom da neposredno iza toga slijedi popis njegovih sastojaka prema padajućem redoslijedu.

(3) Navođenje popisa sastojaka složenog sastojka iz stavka 1. ovog članka nije obavezno u slučajevima kada:

– je sastav složenog sastojka definiran posebnim propisom i ako je udio složenog sastojka u gotovom proizvodu manji od 2%; ova odredba se ne primjenjuje na aditive koji podliježu odredbama članka 19. stavka 3. točke 2. i 3. ovoga Pravilnika;

– se složeni sastojak sastoji od mješavine začina i/ili začinskog bilja čiji je udio u gotovom proizvodu manji od 2%, izuzev aditiva koji podliježu odredbama članka 19. stavka 3. točke 2. i 3. ovoga Pravilnika;

– je složeni sastojak hrana za koju prema posebnim propisima nije potrebno navođenje sastojaka.

Članak 24.

(1) Navođenje sastojaka nije obavezno kod:

1. svježeg voća i povrća, uključujući krumpir, koje nije oguljeno, narezano ili slično obrađeno;

2. gazirane vode ili vode s dodatkom CO₂ čiji opis navodi da je gazirana;

3. octa koji je proizveden isključivo od jedne sirovine koja je navedena u imenu proizvoda, pod uvjetom da mu nije dodan niti jedan drugi sastojak;

4. sira, maslaca, fermentiranog mlijeka i vrhnja, pod uvjetom da su im dodani samo mliječni sastojci, enzimi i mikrobiološke kulture koji su neophodni za njihovu proizvodnju ili sol koja je potrebna za proizvodnju sira, izuzev svježeg i prerađenog sira;

5. hrane koja sadrži samo jedan sastojak ako je trgovački naziv hrane identičan nazivu sastojka ili ako trgovački naziv hrane omogućava da se može jasno utvrditi priroda sastojka.

Članak 25.

(1) U slučaju pića koja sadrže više od 1,2% vol. alkohola, mora biti označen svaki sastojak iz članka 19. stavka 1. i Priloga 3. ovoga Pravilnika.

(2) Oznaka iz stavka 1. ovoga članka mora sadržavati riječ »sadrži« iza koje slijede nazivi

sastojaka.

(3) Iznimno od odredbi stavka 1. i 2. ovoga članka, sastojak ne treba biti naveden u slučaju da je već naveden pod svojim specifičnim nazivom u popisu sastojaka ili u nazivu pod kojim se piće stavlja na tržište.

(4) Specifični zahtjevi za označavanje vina, voćnih vina, drugih proizvoda od grožđa i vina i jakih alkoholnih i alkoholnih pića propisani su Zakonom o vinu (NN 96/03) i Pravilnikom o jakim alkoholnim i alkoholnim pićima (NN 172/04, 73/07)⁵.

Članak 26.

(1) Iznimno od odredbi članka 22., 23. i 24. ovoga Pravilnika, svaki sastojak upotrijebljen u proizvodnji hrane, a koji je još uvijek prisutan u gotovom proizvodu, čak i u promijenjenom obliku, a naveden je u Prilogu 3. ovoga Pravilnika ili potječe od sastojka navedenog u Prilogu 3. ovoga Pravilnika mora biti jasno naveden sukladno odredbi članka 4. stavka 2. podstavka 2. ovoga Pravilnika.

(2) Navod iz stavka 1. ovoga članka nije potreban ako naziv hrane pod kojim se hrana stavlja na tržište jasno upućuje na taj sastojak.

(3) Iznimno od odredbi članka 19. stavka 3. točke 2., 3., 4. i 5. ovoga Pravilnika, svaka tvar upotrijebljena u proizvodnji hrane, a koja je još uvijek prisutna u gotovom proizvodu, čak i u promijenjenom obliku, a potječe od sastojaka navedenih u Prilogu 3. ovoga Pravilnika, smatra se sastojkom i mora biti navedena uz jasan navod naziva sastojka od kojeg potječe te navođenje tog sastojka mora biti sukladno odredbi članka 4. stavka 2. podstavka 2. ovoga Pravilnika.

(4) Popis sastojaka navedenih u Prilogu 3. i 4. ovoga Pravilnika usklađuje se s popisom sastojaka koji se sustavno razmatra i kada je potrebno obnavlja na temelju najnovijih znanstvenih spoznaja na razini Europske unije.

(5) Odredba stavka 1. ovoga članka ne primjenjuje se na proizvode koji sadrže iznimke navedene u Prilogu 4. ovoga Pravilnika.

*Označavanje količina
određenih sastojaka ili
kategorije sastojaka*

Članak 27.

(1) Označavanje količine određenog sastojka ili kategorija sastojaka upotrijebljenih u proizvodnji ili pripremi hrane navodi se sukladno ovom članku i članku 28. do 30. ovoga Pravilnika.

(2) Označavanje iz stavka 1. ovoga članka obvezno je u slučajevima kada je:

- sastojak ili kategorija sastojaka navedena u nazivu hrane pod kojim se ta hrana prodaje ili takav naziv potrošača navodi na taj sastojak;
- sastojak ili kategorija sastojaka naglašena riječima, slikama ili crtežima;
- sastojak ili kategorija sastojaka od osnovnog značaja za svojstvo odnosno opis hrane i njeno

razlikovanje od druge hrane s kojom bi se mogla zamijeniti zbog svog naziva ili izgleda.

Članak 28.

(1) Količina sastojka ili kategorija sastojaka iz članka 27. ovoga Pravilnika mora biti izražena kao postotak (%) te mora odgovarati količini sastojka ili kategorije sastojaka u vrijeme njihove upotrebe.

(2) Postotak (%) iz stavka 1. ovoga članka može biti naveden u nazivu hrane ili pored naziva ili u opisu sastojaka zajedno s odgovarajućim nazivom sastojka ili kategorije sastojaka na koje se odnosi.

(3) Odredbe ovog članka se primjenjuju bez obzira na odredbe o navođenju hranjivih vrijednosti hrane.⁶

Članak 29.

(1) Iznimno od odredbi članka 28. stavka 1. ovoga Pravilnika:

1. količina sastojka ili kategorije sastojaka, kod hrane koja je pri zagrijavanju ili drugačijoj preradi izgubila vodu, mora odgovarati količini sastojka ili kategorije sastojaka u gotovom proizvodu i biti izražena kao postotak (%). U slučajevima kada količina sastojka ili kategorije sastojaka izražena kao postotak prelazi 100%, količina mora biti izražena kao masa sastojka ili kategorije sastojaka u 100 g gotovog proizvoda;

2. količina hlapivih sastojaka ili kategorije sastojaka mora odgovarati količini sastojka ili kategorije sastojaka u gotovom proizvodu i biti izražena kao postotak (%);

3. količina sastojka ili kategorije sastojaka upotrijebljenih u koncentriranom ili dehidriranom obliku, koji se za vrijeme proizvodnje rekonstituiraju, može se navoditi prema njihovom masenom udjelu koji su imali prije koncentriranja ili dehidriranja izraženom kao postotak (%);

4. količina sastojka ili kategorije sastojaka, kod hrane koja se prodaje u koncentriranom ili dehidriranom obliku, a koja je namijenjena za otapanje ili razrjeđivanje prije upotrebe, može se navoditi prema njihovom masenom udjelu u rekonstituiranoj hrani izraženom kao postotak (%).

Članak 30.

(1) Navođenje količine sastojka ili kategorije sastojaka nije obavezno u slučaju:

1. sastojka ili kategorije sastojaka čija je ocijeđena neto masa označena sukladno odredbama posebnog propisa iz članka 31. stavka 3., 4. i 5. ovoga Pravilnika;

2. sastojka ili kategorije sastojaka čiju je količinu potrebno označiti sukladno odredbama posebnih propisa;

3. sastojka ili kategorije sastojaka za koje je posebnim propisima već propisana njihova točna količina u određenoj hrani, bez obveze označavanja;

4. sastojka ili kategorije sastojaka koje se upotrebljavaju u manjim količinama u svrhu aromatiziranja;

5. sastojka ili kategorije sastojaka čije navođenje u nazivu hrane ne utječe na potrošača pri odabiru hrane iz razloga što variranje količine istih ne mijenja osnovne karakteristike hrane, odnosno po njima se hrana ne razlikuje od slične hrane;
6. mješavina voća, povrća ili gljiva, gdje ni jedno voće, povrće ili gljive bitno ne prevladavaju prema masenom udjelu, pod uvjetom da u popisu sastojaka prethodi oznaka »u promjenjivim omjerima«;
7. mješavina začina ili začinskog bilja, gdje ni jedan začini ili začinsko bilje bitno ne prevladava prema masenom udjelu, pod uvjetom da u popisu sastojaka prethodi oznaka »u promjenjivim omjerima«;
8. sladila odnosno sladila i šećera, kada se uz naziv pod kojim se hrana prodaje navodi oznaka »sa sladilom/sladilima« ili »sa šećerom/ šećerima i sladilom /sladilima«.
9. dodanih vitamina i minerala kada se uz naziv pod kojim se hrana prodaje navode dodani vitamini i minerali, a već su označeni prema posebnom propisu o označavanju hranjivih vrijednosti hrane.

*Neto količina ili
količina punjenja*

Članak 31.

- (1) Neto količina je količina punjenja odnosno količina hrane u pretpakovini izražena brojčanom vrijednošću i zakonitom jedinicom fizikalne veličine.
- (2) Količina punjenja zapakirane hrane mora biti izražena:
 - u slučaju tekućina u jedinicama obujma: litra (L ili l), centilitar (cL ili cl) ili mililitar (mL ili ml);
 - u slučaju drugih proizvoda u jedinicama mase: kilogram (kg) ili gram (g).
- (3) Posebnim propisima za određenu hranu se mogu odrediti odstupanja od stavka 2. ovoga članka.
- (4) Kada se sukladno zahtjevima posebnih propisa navodi stvarna količina ili minimalna količina ili prosječna količina, ista će se smatrati neto količinom u smislu ovoga Pravilnika.
- (5) Sukladno posebnim propisima moguće je za određenu hranu, klasificiranu po količini u kategorije, zahtijevati drugačije označavanje količine punjenja.
- (6) Kada se pretpakovina sastoji od dvije ili više pojedinačnih pretpakovina (skupno pakovanje) koje sadrže jednaku količinu iste hrane, njezina količina punjenja mora biti označena količinom punjenja koju sadrži svaka pojedinačna pretpakovina i ukupnim brojem pojedinačnih pretpakovina. Navođenje tih podataka nije obvezno kada se ukupni broj pojedinačnih pretpakovina može jasno vidjeti i lako prebrojiti izvana i kada se najmanje jedna oznaka količine punjenja koju sadrži svaka pojedinačna pretpakovina može jasno vidjeti izvana.
- (7) Kada se pretpakovina sastoji od dvije ili više pojedinačnih pretpakovina (skupno pakovanje) koje se ne prodaju pojedinačno, njezina količina punjenja mora biti označena ukupnom količinom punjenja i ukupnim brojem pojedinačnih pretpakovina. Navođenje ukupnog broja pojedinačnih pretpakovina nije obavezno za određenu hranu ako je isto propisano posebnim propisima.
- (8) U slučaju hrane koja se uobičajeno prodaje po broju, navođenje količine punjenja nije

obavezno pod uvjetom da se broj komada može jasno vidjeti i lako prebrojiti izvana ili je broj komada naveden.

(9) Kada se čvrsta hrana nalazi u tekućem mediju, mora se označiti i količina ocijeđene mase.

(10) U smislu stavka 9. ovoga članka, »tekući medij« podrazumijeva vodu, vodenu otopinu soli, rasol, vodenu otopinu prehrambenih kiselina, ocat, vodenu otopinu šećera, vodenu otopinu drugih slatkih tvari, voćne sokove ili sokove od povrća u slučaju voća ili povrća, a koji mogu biti u smjesama, zamrznuti ili brzo zamrznuti, pod uvjetom da je isti samo dodatak osnovnim elementima tog pripravka i da stoga nije odlučujući pri kupovini.

(11) Navođenje količine punjenja nije obavezno kod hrane:

– koja znatno gubi na volumenu ili masi i koja se prodaje po broju ili važe u prisutnosti krajnjeg potrošača;

– čija je količina punjenja manja od 5 g ili 5 ml, osim začinskog bilja i kada se posebnim propisom za određenu hranu mogu u iznimnim slučajevima odrediti vrijednosti koje su veće od 5 g ili 5 ml, uz uvjet primjerene obaviještenosti potrošača.

(12) Bez obzira na odredbe članka 42. ovog Pravilnika, Europska Komisija i druge države članice Europske unije biti će obaviještene o bilo kojoj poduzetoj mjeri obzirom na stavak 4., 7., 8. i podstavak 2. stavka 11. ovoga članka.

Rok trajanja

Članak 32.

Rok trajanja hrane je datum do kojeg hrana zadržava svoja karakteristična svojstva kod adekvatnog čuvanja.

Članak 33.

(1) Rok trajanja označava se riječima:

– »najbolje upotrijebiti do...«, kada datum uključuje oznaku dana;

– »najbolje upotrijebiti do kraja...«, u ostalim slučajevima.

(2) Iza riječi navedenih u stavku 1. ovoga članka slijedi datum ili podatak gdje se datum nalazi na ambalaži.

(3) Pored podataka iz stavka 1. i 2. ovoga članka po potrebi se navode podaci o uvjetima čuvanja hrane kojih se treba pridržavati kako bi hrana zadržala svoja svojstva te rok trajanja nakon otvaranja.

Članak 34.

(1) Oznaka datuma je sastavljena od dana, mjeseca i godine u nekodiranom kronološkom obliku (xx dan, xx mjesec, xx ili xxxx godina).

(2) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, za hranu koja je upotrebljiva:

– najviše 3 mjeseca, dovoljna je oznaka dana i mjeseca;

– više od 3 mjeseca, ali ne više od 18 mjeseci, dovoljno je oznaka mjeseca i godine;

– više od 18 mjeseci, dovoljno je oznaka godine.

Članak 35.

(1) Navođenje roka trajanja nije obavezno kod:

- svježeg voća i povrća, uključujući krumpir, koje nije oguljeno, narezano ili slično obrađeno, osim sjemena s klicama ili sličnih prirodnih proizvoda kao što su klice mahunarki;
- pića koja sadrže 10% vol. i više alkohola;
- vina, likerskih vina, pjenušaca, aromatiziranih vina i sličnih proizvoda dobivenih od raznih vrsta voća osim od grožđa;
- proizvoda od grožđa i vina te pića proizvedenih od grožđa ili od mošta određenih unutar tarifnih brojeva 22060039, 22060059 i 22060089 sukladno važećoj Uredbi o Carinskoj tarifi;
- bezalkoholnih osvježavajućih pića, voćnih sokova i nektara te alkoholnih pića namijenjenih subjektima u poslovanju s hranom, koji su pakirani u ambalažu veću od 5 litara;
- pekarskih proizvoda i kolača, koji se s obzirom na sastav i namjenu obično potroše u roku 24 sata od proizvodnje;
- kuhinjske soli koja nije jodirana;
- octa;
- šećera;
- proizvoda koji gotovo isključivo sadrže aromatizirani odnosno obojeni šećer;
- žvakaće gume i sličnih proizvoda za žvakanje;
- pojedinačne porcije sladoleda.

Članak 36.

(1) Rok trajanja hrane koja je s mikrobiološkog gledišta brzo pokvarljiva i predstavlja neposrednu opasnost za ljudsko zdravlje mora biti označen riječima: »upotrijebiti do«.

(2) Iza riječi navedenih u stavku 1. ovoga članka slijedi datum ili podatak gdje se datum nalazi na ambalaži.

(3) Pored podataka iz stavka 1. i 2. ovoga članka moraju se navesti podaci o uvjetima čuvanja hrane kojih se treba pridržavati.

(4) Oznaka datuma je sastavljena od dana i mjeseca, uz mogućnost navođenja i godine u nekodiranom kronološkom obliku (xx dan, xx mjesec, xx ili xxxx godina).

Članak 37.

Upute za upotrebu hrane navode se na način kako bi se omogućila adekvatna upotreba.

Sadr ž aj alkohola

Članak 38.

- (1) Sadržaj alkohola odnosno stvarna alkoholna jakost po volumenu mora biti označena kod svih pića koja sadrže više od 1,2% vol. alkohola. Za pića određena unutar tarifnih brojeva 22.04 i 22.05 sukladno važećoj Uredbi o Carinskoj tarifi primjenjuju se posebni propisi.
- (2) Alkoholna jakost se mjeri na 20° C.
- (3) Brojčani podatak o alkoholnoj jakosti treba biti izražen na jednu decimalu.
- (4) Iza brojčanog podatka o alkoholnoj jakosti slijedi oznaka »% vol.«, a prije te oznake može stajati riječ »alkohol« ili kratica »alk.«.
- (5) Pozitivna i negativna odstupanja obzirom na označavanje alkoholne jakosti po volumenu izražene u apsolutnoj vrijednosti dopuštena su za:
 - pića koja nisu specificirana drugačije: 0,3% vol.;
 - piva čija alkoholna jakost ne prelazi 5,5% vol.; pića određena unutar tarifnih brojeva 22060059 i 22060089 sukladno važećoj Uredbi o Carinskoj tarifi i proizvedena iz grožđa: 0,5% vol.;
 - piva čija alkoholna vrijednost prijelazi 5,5% vol.; pića određena unutar tarifnog broja 22060039 sukladno važećoj Uredbi o Carinskoj tarifi i proizvedena od grožđa; voćna vina od kruške, jabuke i ostalog voća osim grožđa, pjenušava, polupjenušava; pića proizvedena fermentacijom meda: 1% vol.;
 - pića koja sadrže macerate voća i dijelova biljaka: 1,5%vol.;
- (6) Odstupanja iz stavka 5. ovog članka su dozvoljena bez obzira na propisana odstupanja kod analitičkih metoda mjerenja alkoholne jakosti.

Serijska ili lot

Članak 39.

- (1) Hrana koja se stavlja na tržište mora imati oznaku pripadajuće serije ili lota (u daljnjem tekstu: serija).
- (2) Serija podrazumijeva grupu jedinica hrane koja je prerađena, proizvedena ili pakirana u gotovo jednakim uvjetima.
- (3) Seriju određuje proizvođač, onaj koji hranu pakira ili onaj koji hranu prvi puta stavlja na tržište.
- (4) Oznaku serije na hranu stavlja jedan od subjekta u poslovanju s hranom iz stavka 3. ovoga članka.

Članak 40.

- (1) Oznaka serije sastoji se od broja serije kojem prethodi slovo »L« te se stavlja gdje je prikladnije, na pretpakovinu ili na naljepnicu koja ide uz nju.
- (2) U slučaju nezapakirane hrane oznaka serije stavlja se na posebnu ambalažu ukoliko se hrana na prodajnom mjestu drži u njoj ili, u nedostatku adekvatne ambalaže, na prateći dokument.
- (3) U slučajevima u kojima se oznaka serije može jasno razlikovati od ostalih oznaka može se navesti samo broj serije.

Članak 41.

(1) Iznimno od odredbe članka 39. stavka 1. ovoga Pravilnika, hrana koja se stavlja na tržište ne mora imati oznaku serije u slučaju:

- poljoprivrednih proizvoda koji se prodaju ili isporučuju na privremeno skladištenje, pripremu ili pakiranje, koji su namijenjeni za daljnju preradu i koji se sakupljaju neposredno na mjestu pripreme i daljnje prerade;
- kada se hrana nudi na prodaju krajnjem potrošaču nezapakirana ili pakirana na zahtjev potrošača na mjestu prodaje ili je prepakirana za neposrednu prodaju;
- kada je hrana zapakirana u ambalažu ili kontejnere čija je površina najveće stranice manja od 10 cm²;
- pojedinačnog pakiranja ako se oznaka serije nalazi na skupnom pakiranju.

(2) Oznaku serije nije potrebno navoditi u slučaju hrane koja je označena rokom trajanja koji sadrži dan i mjesec u tom redoslijedu.

(3) Ovaj članak se primjenjuje bez obzira na oznake propisane posebnim propisima.

Članak 42.

Europskoj komisiji će se osigurati dostupnost teksta svih odredbi nacionalnih propisa koji se odnose na područje koje određuje ovaj Pravilnik.

III. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 43.

Prilog 1., 2., 3. i 4. tiskani su uz ovaj Pravilnik i njegov su sastavni dio

Članak 44.

(1) Danom stupanja na snagu ovoga Pravilnika prestaju važiti:

- Pravilnik o općem deklariranju ili označavanju hrane (»Narodne novine« broj 114/04, 128/04, 34/05);
- Odredbe članka 9.a) Pravilnika o jakim alkoholnim i alkoholnim pićima (»Narodne novine« broj 172/04, 73/07);
- Odredbe članka 9. i Tablice 1. Priloga 1. Pravilnika o pivu i pivu s dodacima (»Narodne novine« broj 42/05, 57/05);
- Odredbe članka 12. i 16. i članka 17. stavka 1. Pravilnika o mjeriteljskim zahtjevima za pakovine i boce kao mjerne spremnike (»Narodne novine« broj 90/05, 32/06), a koje se odnose na hranu.

(2) Hrana označena prema propisima iz stavka 1. ovoga članka može se stavljati na tržište najkasnije do 31. ožujka 2009. godine i nalaziti se na tržištu do isteka roka trajanja hrane osim

hrane propisane člankom 10. ovoga Pravilnika koja se označena prema propisima iz stavka 1. ovoga članka može stavljeti na tržište najkasnije do 30. lipnja 2008. godine.

(3) Obiteljska poljoprivredna gospodarstva dužna su hranu koju proizvode, prerađuju te istu izravno prodaju kranjem potrošaču označavati sukladno ovome Pravilniku od 30. lipnja 2008. godine.

Članak 45.

(1) Danom ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju prestaju važiti odredbe članka 3. stavka 4. i članka 15. stavka 3. ovoga Pravilnika koje se odnose na odobravanje zdravstvenih tvrdnji za hranu iz država članica Europske unije ako su zdravstvene tvrdnje odobrene i registrirane na razini Europske unije.

(2) Danom ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju riječi »Republika Hrvatska« iz članka 6. stavka 1. točke 7. i iz članka 8. stavka 2. podstavka 2. zamjenjuju se riječima »Europska unija«.

Članak 46.

(1) Do dana ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju navođenje mjesta podrijetla obvezno je za svu zapakiranu hranu sukladno članku 6. stavku 4. ovoga Pravilnika.

(2) Danom ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju prestaje važiti obveza i način navođenja zemlje podrijetla za svu hranu propisanu člankom 10. stavkom 2. točkom 2., 3. i 4. ovoga Pravilnika, osim u slučaju ako je isto propisano posebnim propisom za pojedinu hranu.

Članak 47.

(1) Posebni propis iz članka 12. stavka 2. i članka 13. stavka 5. ovoga Pravilnika donijet će se do 30. lipnja 2008. godine.

(2) Posebni propis iz članka 17. stavka 4. ovoga Pravilnika donijet će se do 31. ožujka 2008. godine.

(3) Posebni propis iz članka 28. stavka 3. ovoga Pravilnika donijet će se do 30. lipnja 2008. godine.

Članak 48.

Subjekti u poslovanju s hranom koji su se statusno preoblikovali u skladu s propisima o trgovačkim društvima odnosno kada je bilo izvedeno preuzimanje u skladu s propisima o preuzimanju, mogu upotrebljavati ambalažu koju su upotrebljavali prije statusnog preoblikovanja odnosno preuzimanja i to do potrošnje zaliha te ambalaže odnosno najviše dvije godine od statusnog preoblikovanja odnosno preuzimanja.

Članak 49.

- (1) Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u »Narodnim novinama«.
- (2) Iznimno od odredbe iz stavka 1. ovoga članka, članaka 31. stavaka 12. i članaka 42. ovoga Pravilnika stupaju na snagu danom ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju.
- (3) Odredbe članka 3. stavka 6. ovoga Pravilnika stupaju na snagu 30. lipnja 2008. godine.
- (4) Odredba članka 6. stavka 1. točke 8. stupa na snagu danom ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju.

Klasa: 011-02/08-01/29

Urbroj: 525-1-08-1

Zagreb, 2. travnja 2008.

Ministar
mr. sc. Božidar Pankreć, v. r.

¹ Pravilnik preuzima odredbe:

- Direktive 2000/13/EC Europskog parlamenta i Vijeća o usklađivanju propisa država članica koji se odnose na označavanje, prezentaciju i reklamiranje prehrambenih proizvoda
- Direktive Komisije 87/250/EEC o oznaci alkoholne jakosti po volumenu kod deklariranja alkoholnih pića namijenjenih za prodaju krajnjem potrošaču
- Direktive Vijeća ministara 89/396/EEC o oznakama ili znakovima koje određuju seriju kojoj hrana pripada
- Direktive Komisije 2008/5/EC od 30. siječnja 2008. koja se odnosi na obvezno označavanje kod određene hrane pojedinih drugih od onih propisanih Direktivom 2000/13/EC Europskog parlamenta i vijeća
- Direktive Komisije 2002/67/EC od 18. srpnja 2002 koja se odnosi na označavanje hrane koja sadrži kinin i hrane koja sadrži kofein
- Uredbe Komisije (EC) br. 608/2004 od 31. ožujka koja se odnosi na označavanje hrane i sastojaka hrane s dodanim fitosterolima, fitosterol esterima, fitostanolima i fitostanol esterima
- Direktive 94/35/EC Europskog parlamenta i Komisije od 30. lipnja 1994. o sladilima koji se koriste u hrani
- Direktive 1999/10 od 8. ožujka 1999 kojom se derogiraju odredbe članka 7. Direktive Vijeća 79/112/EEC o označavanju hrane

² Posebni propis će se uskladiti s odredbama Direktive Komisije 89/107/EEZ od 21. prosinca 1988.g. o ujednačavanju zakonodavstva država članica koji se odnose na autorizirane aditive u hrani za upotrebu u prehrambenim proizvodima namijenjenih ljudskoj prehrani

³ Posebni propis će se uskladiti s odredbama Direktive Europskog Parlamenta i Vijeća 94/35/EC od 30 lipnja 1994.g. o sladilima koji su namijenjeni upotrebi u prehrambenim proizvodima

⁴ Posebni propis će se uskladiti s odredbama Direktive Vijeća 88/388/EEZ od 22. lipnja 1988.g. o ujednačavanju zakonodavstva zemalja članica koje se odnosi na arome za upotrebu u prehrambenim proizvodima i na sirovine za njihovu proizvodnju.

⁵ Djelomično su usklađeni s odredbama:

- Uredbe Vijeća (EZ) br. 1493/99 od 17. svibnja 1999. o zajedničkom uređenju tržišta vinom
- Uredbe Vijeća (EZ) br. 1601/91 od 10. lipnja 1991. kojom se utvrđuju opća pravila za definiranje,

opis i prezentiranje aromatiziranih vina, aromatiziranih napitaka na vinskoj osnovi, te aromatiziranih miješanih napitaka proizvedenih od vinskih proizvoda

– Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća (EZ) br. 110/08 od 15. siječnja 2008. kojom se utvrđuju opća pravila za definiranje, opis, prezentiranje i označavanje i zaštitu zemljopisnih oznaka jakih alkoholnih pića te ukidanje Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1576/89

⁶ Propisi o navođenju hranjivih vrijednosti hrane će se uskladiti s odredbama Direktive Vijeća 90/496/EEC od 24. rujna 1990. o navođenju hranjivih vrijednosti hrane

PRILOG 1.

SASTOJCI KOJI MOGU BITI OZNAČENI NAZIVOM KATEGORIJE UMJESTO NJIHOVOG SPECIFIČNOG NAZIVA

Definicija	Oznaka
Rafinirana ulja osim maslinovog ulja	»Ulje« uz – navod »biljno« ili »životinjsko«, ili – navođenje određenog biljnog odnosno životinjskog podrijetla Pridjev »hidrogenirano« ili »očvrsnuto« navodi se uz oznaku hidrogeniranog ulja
Rafinirane masti	»Mast« uz – navod »biljno« ili »životinjsko«, ili – navođenje određenog biljnog odnosno životinjskog podrijetla Pridjev »hidrogenirano« ili »očvrsnuto« navodi se uz oznaku hidrogenirane masti
Mješavine brašna od dvije ili više vrsta žitarica	»Brašno« iza koje slijedi popis žitarica od kojih je brašno proizvedeno, prema padajućem redoslijedu mase

Škrobovi i škrobovi modificirani fizikalnim ili enzimskim metodama	»Škrob«
Sve vrste riba kada je riba sastojak druge hrane i pod uvjetom da naziv i predstavljanje takve hrane ne upućuje na određenu vrstu ribe	»Riba«
Sve vrste sira kada je sir ili mješavina sireva sastojak druge hrane i pod uvjetom da naziv i predstavljanje takve hrane ne upućuje na određenu vrstu sira	»Sir«
Svi začini čiji udio nije veći od 2% mase proizvoda	»Začin(i) « ili »mješavina začina«
Sve bilje ili dijelovi bilja čiji udio nije veći od 2% mase proizvoda	»Bilje« ili »mješavine bilja«
Sve vrste pripravaka guma koji se koriste u proizvodnji gumenih baza za gume za žvakanje	»Gumi baza«
Sve vrste usitnjenih pečenih proizvoda od žitarica	»Mrvice«
Sve vrste šećera (mono i disaharidi)	»Šećer«
Bezvodna dekstroza ili dekstroza monohidrat	»Dekstroza«
Glukozni sirup i bezvodni glukozni sirup	»Glukozni sirup«
Sve vrste mliječnih bjelančevina (kazeini, kazeinati i proteini sirutke) i njihove mješavine	»Mliječni proteini« ili »Mliječne bjelančevine«
Prešani, ekspeler ili rafinirani kakaov maslac	»Kakaov maslac«
Sve kategorije vina definirane Zakonom o vinu (NN 96/03)	»Vino«

<p>Mišići kostura⁷ od pojedinih vrsta životinja – sisavaca i ptica – koje su namijenjene prehrani ljudi, s prirodno uključenim ili prijanjajućim tkivom, pri čemu ukupna količina masnog i vezivnog tkiva nije veća od vrijednosti naznačene u nastavku i kada je meso sastojak drugoga proizvoda. Iz ove definicije isključeni su proizvodi, koji su definirani izrazom »strojno otkošteno meso«.</p>			<p>»...meso« i naziv(i) vrsta životinja od kojih potječe</p>
<p>Najveća količina masnog i vezivnoga tkiva za sastojke koji se označavaju kao »...meso«</p>			
Vrsta	Mast(%)	Vezivno tkivo ⁸ (%)	
Sisavci (osim mesa lagomorfa i mesa svinja) te mješavina ostalih vrsta u kojoj prevladavaju sisavci	25	25	
Meso svinja	30	25	
Meso ptica i lagomorfa	15	10	
<p>⁸ Količina vezivnog tkiva računa se na osnovi odnosa između količine kolagena i mišićnih bjelančevina. Za količinu kolagena se uzima količina hidroksprolina pomnožena faktorom 8.</p>			

Ako se prijeđu navedene najveće količine ali je udovoljeno ostalim kriterijima definicije »mesa« tada se količina »...mesa« mora proporcionalno smanjiti te u popisu sastojaka spomenuti, osim izraza »...meso«, navesti i prisutnost masnog i/ili vezivnog tkiva.	
--	--

⁷ Ošit i žvakači mišići jesu dio mišića kostura, a isključeni su srce, jezik, mišići glave (osim žvakačkih mišića), mišići carpusa, tarsusa i repa.

PRILOG 2.

KATEGORIJE SASTOJAKA KOJI MORAJU BITI OZNAČENI NAZIVOM NJIHOVE KATEGORIJE IZA KOJEGA SLIJEDI NJIHOV SPECIFIČAN NAZIV ILI E BROJ

1. Bojilo
2. Konzervans
3. Antioksidans
4. Emulgator
5. Zgušnjivač
6. Tvar za želiranje
7. Stabilizator
8. Pojačivač arome
9. Kiselina
10. Regulator kiselosti
11. Tvar za sprječavanje zgrudnjavanja
12. Modificirani škrob⁹
13. Tvar za zaslađivanje (sladilo)
14. Tvar za rahljenje
15. Tvar protiv pjenjenja
16. Tvar za poliranje
17. Emulgatorske soli¹⁰
18. Tvar za tretiranje brašna
19. Učvršćivač
20. Tvar za zadržavanje vlage
21. Tvar za povećanje volumena
22. Potisni plinovi

⁹ Specifičan naziv ili E broj ne treba biti naveden

¹⁰ Samo kod prerađenih sireva i proizvoda od prerađenih sireva

PRILOG 3.

SASTOJCI KOJI MOGU IZAZVATI ALERGIJE I/ILI INTOLERANCIJE

1. Žitarice koje sadrže gluten (pšenica, raž, ječam, zob, pir, kamut ili njihovi hibridi) i proizvodi žitarica
2. Rakovi i proizvodi od rakova
3. Školjkaši i ostali mekušci te proizvodi od njih
4. Jaja i proizvodi od jaja
5. Proizvodi ribarstva
6. Kikiriki i proizvodi od kikirikija
7. Soja i proizvodi od soje
8. Lupina i proizvodi od lupine
9. Mlijeko i mliječni proizvodi (uključujući i laktozu)
10. Orašasti plodovi (badem *Amygdalus communis* L., lješnjak *Corylus avellana*, orah *Juglans regia*, indijski oraščić-kešu *Anacardium occidentale*, pekan oraščić *Carya illinoensis*, brazilski oraščić *Bertholletia excelsa*, pistacij *Pistacia vera*, makadamija oraščić *Macadamia ternifolia*) i njihovi proizvodi
11. Celer i proizvodi od celera
12. Gorušica i proizvodi od gorušice
13. Sjeme sezama i proizvodi od sjemena sezama
14. Sumporni dioksid i sulfiti koncentracije veće od 10 mg/kg ili 10 mg/l izraženi kao SO₂.

Alergija ili preosjetljivost na hranu je reakcija organizma na neki od sastojaka hrane, smatrajući ga stranom tvari (antigenom) s posljedičnom promjenom imunološkog odgovora organizma.

Alergen je organizmu strana tvar (antigen) koja može potaknuti alergijsku reakciju.

Intolerancija ili nepodnošljivost neke hrane i/ili njenih sastojaka uzrokovana prirođenim ili stečenim nedostacima u enzimskom i imunološkom sustavu nužnom za probavu hrane.

PRILOG 4.

POPIS PROIZVODA KOJI NISU ALERGENI, A POTJEČU OD SASTOJAKA NAVEDENIH U PRILOGU 3.

Sastojci	Proizvodi koji se proizvode iz sastojaka navedenih u Prilogu 3., a nije ih potrebno deklarirati
----------	---

Žitarice koje sadrže gluten	<ul style="list-style-type: none"> - Glukočni sirupi na bazi pšenice uključujući dekstrozu¹¹ - Maltodekstrini na bazi pšenice¹¹ - Glukočni sirupi na bazi ječma - Žitarice koje se koriste za proizvodnju destilata ili etilnog alkohola poljoprivrednog podrijetla za jaka alkoholna i alkoholna pića
Jaja	<ul style="list-style-type: none"> - Lizozim (proizveden iz jaja) koji se koristi u vinu - Albumin (proizveden iz jaja) koji se koristi kao sredstvo za bistrenje vina i jabukovače
Proizvodi ribarstva	<ul style="list-style-type: none"> - Riblja želatina koja se koristi kao nosač za vitamine, karotenoidne pripravke - Riblja želatina ili želatina iz ribljeg mjehura (isinglass) za bistrenje piva i vina
Soja	<ul style="list-style-type: none"> - Potpuno rafinirano sojino ulje i mast¹¹ - Prirodna smjesa tokoferola (E306), prirodni D-alfa tokoferol, D-alfa tokoferol acetat, D-alfa tokoferol sukcinat iz soje - Izdvojeni fitosteroli i fitosterol esteri iz ulja soje - Biljni stanol esteri proizvedeni iz sterola ulja soje
Mlijeko i mliječni proizvodi (uključujući i laktozu)	<ul style="list-style-type: none"> - Sirutka koja se koristi za proizvodnju destilata ili etilnog alkohola poljoprivrednog podrijetla za jaka alkoholna i alkoholna pića - Laktitol
Orašasti plodovi	<ul style="list-style-type: none"> - Orašasti plodovi koji se koriste za proizvodnju destilata ili etilnog alkohola poljoprivrednog podrijetla za jaka alkoholna i alkoholna pića

¹¹ I njegovi proizvodi, ukoliko proces kojem su se podvrgnuli neće povisiti razinu alergičnosti koju je dala EFSA za relevantni proizvod od kojega potječu.